

## **ADVIEZEN VOOR ARMOEDEBESTRIJDING IN OUDENAARDE OP BASIS VAN DE INSPIRATIE- EN NETWERKDAG OVER ARMOEDE BIJ LAGERESCHOOLKINDEREN IN OUDENAARDE**

---

Op 21 april 2023 organiseerden Rotary Oudenaarde en het Sociaal Huis Oudenaarde een inspiratie- en netwerkdag over armoede bij lagereschoolkinderen. Er nam een diverse groep van deelnemers deel: sociale professionals, ondernemers, leden van serviceclubs, leerkrachten, schooldirectie, lokale mandatarissen...

We startten de dag met een deskundig panel dat gemodereerd werd door VRT-eindredacteur Sara Van Boxstael. Bert D'Hondt (kabinet minister Dalle), Bert Vandepoele (Afdelingshoofd Mens Stad Oudenaarde), Caroline Van Driessche (Algemeen Directeur Katholiek Basisonderwijs Oudenaarde), Joost Bonte (pionier straathoekwerk) en Wim Van Lancker (professor Sociaal Werk en Sociaal Beleid) brachten inzichten over armoedebestrijding zowel op lokaal als bovenlokaal niveau. Met die inspiratie gingen we nadien in dialoogtafels in gesprek over enkele deelthema's: onderwijs, gezondheid en voeding, vrijetijd en sociale contacten, gezin en opvoeding, en de binnenkant van armoede.

Dit alles leidde tot een aantal aanbevelingen voor het lokaal beleid en concrete ideeën voor de praktijk die we in deze nota samenvatten. We hopen dat deze nota jullie kan inspireren en vooral motiveren om ook zelf aan de slag te gaan.

---

### **Nood aan meer regionale samenwerking**

Iedereen voelt aan dat er nood is aan meer regionale samenwerking: zowel tussen de gemeentes en OCMW's, maar even goed met andere partners. Momenteel neemt Oudenaarde vaak de trekkersrol. We vragen om als innoverende stad hierin te blijven investeren. Dit kan een extra duwtje geven aan de kleinere gemeenten/organisaties die niet altijd de draagkracht hebben om initiatief te nemen.

Ook op vlak van de organisatie van het onderwijs zou er een winst zijn via samenwerking. Momenteel zijn er grote verschillen tussen scholen afhankelijk van de woonplaats van het kind en plaats van de school. Het zou een meerwaarde zijn om dit ook regionaal te stroomlijnen.

### **Steun van serviceclubs als impuls**

De steun van serviceclubs kan een impuls geven om iets nieuws en innoverend uit te proberen. Wanneer het project positief verloopt, dan kan het gestructureerd worden en ingebed worden in een andere structurele werking. Hierbij moeten we ook durven samenwerken met partners waar we niet meteen aan denken, bijvoorbeeld de bedrijven/ondernemers.

### **Samenwerking tussen verschillende armoedespelers in Oudenaarde**

Alle aanwezige partners waren na de inspiratie- en netwerkdag gemotiveerd om op regelmatige basis de koppen bijeen te steken over deelthema's en concrete acties uit te werken. Ze formuleerden ook de vraag naar informele momenten zoals middaglunch of andere netwerkmomenten.

Daarnaast is er ook nood aan bruggen maken tussen projecten, premies en acties. Ook kan er nog meer worden samengewerkt tussen OCMW, CAW, mutualiteiten, Opgroeien, Huis van het kind, scholen, andere organisaties, verenigingen, bedrijven... Scholen kunnen samen met OCMW op zoek gaan naar een oplossing bij onbetaalde facturen, ... Zo wordt ook de kennis van de verschillende partners over de thematiek vergroot.

## **Nood aan een visie en middelen op lange termijn.**

Momenteel ontbreekt er soms continuïteit op vlak van kennis en een vast aanspreekpunt. Er zijn te veel wissels op vlak van personeel, middelen zijn van korte duur. Dit kan verholpen worden door een visie voor langere termijn te voorzien en hieraan personeel en middelen te koppelen. Aanbod moet meer gecentraliseerd worden en er is nood aan meer koppeling tussen verschillende projecten en acties. Er is nood aan een geïntegreerd beleid. Ook hier is een belangrijke rol weggelegd voor samenwerkingsverbanden zoals GBO (Geïntegreerd Breed Onthaal)<sup>1</sup> en ELZ (eerstelijnszone)<sup>2</sup>.

## **Communicatie**

Mensen vinden soms moeilijk de weg naar de hulpverlening, het aanbod is toch nog onbekend. Diensten van de Stad, OCMW maar even goed ook van andere organisaties en verenigingen of clubs moeten daarom heel goed nadenken over hun wijze van communiceren: klare taal op maat van de doelgroep is belangrijk maar even goed het gebruik van een communicatiemiddel op maat van de doelgroep. Een flyer is misschien niet de manier om hen te bereiken, mond-aan-mond-reclame misschien wel?

Momenteel vormt het digitaal inschrijven soms een drempel. Het verloopt digitaal, kan soms enkel in het weekend, het is snel volzet... Daardoor zijn het soms dezelfde mensen die in de speelpleinwerking zitten, en anderen die altijd kans maken op de kampen. Bij elk inschrijvingsbeleid moet er nagedacht worden of het toegankelijk genoeg is en of iedereen even veel kans maakt om zich in te schrijven.

## **Netwerk**

Als organisaties en lokaal bestuur moeten we meer de solidariteit onder burens stimuleren. Dit kan voor veel praktische problemen soms een oplossing bieden: carpoolen met een buur naar een voorstelling, een buur komt een uurtje oppassen op je kind, de buurman komt een klein klusje doen.

## **UIT-pas**

De huidige OK-pas wordt nog te weinig gehanteerd. Verenigingen en clubs bieden nog te weinig aanbod aan. Het is positief dat het Sociaal Huis daarom bekijkt om te werken met een UIT-pas, die voor iedereen toegankelijk is, automatisch toegekend kan worden door digitalisering en zo ook geen stigma kleeft op mensen in armoede.

De UIT-pas kan zeker voor verenigingen mogelijkheden bieden om laagdrempeliger te zijn voor mensen in armoede. Maar we moeten bewaken dat het voor elke vereniging ook financieel haalbaar blijft. Bovendien werkt de UIT-pas ook niet alle drempels weg: mobiliteitsarmoede en een cultuur in een vereniging/club zijn bijvoorbeeld ook bepalend voor inclusie van kwetsbare groepen.

We zien hierin ook bruggen met het stimuleren van burensolidariteit. Je zou kunnen voorzien dat een buur bij een inschrijving voor een activiteit kan aangeven dat hij/zij een aantal personen wil ophalen. Wanneer deze effectief burens mee heeft opgepikt, krijgt hij/zij extra punten op de UIT-pas. Zo pakken we mobiliteitsarmoede aan én verruimen we het netwerk.

---

<sup>1</sup> Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) is een samenwerking tussen 3 kernpartners met een onthaalopdracht, namelijk de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW), de OCMW's en de Diensten Maatschappelijk Werk van de ziekenfondsen (DMW).

<sup>2</sup> Een eerstelijnszone is een netwerk van eerstelijnsaanbieders in een geografisch afgebakend gebied. Zij wisselen kennis en informatie met elkaar uit en stemmen hun werking zoveel mogelijk op elkaar af. Een eerstelijnszone houdt rekening met de noden van de lokale bevolking en stemt de eerste lijn hierop af.

## **Automatische toekenning van rechten**

Momenteel is een bepaald aanbod te weinig toegankelijk voor mensen in armoede. We zouden sommige premies/tegemoetkomingen/middelen toegankelijker kunnen maken door ze automatisch toe te kennen. Als lokaal bestuur kan je ervoor kiezen om bepaalde premies toe te kennen zonder telkens opnieuw een sociaal onderzoek te doen maar door bijvoorbeeld andere parameters waar je cijfers/digitale info over hebt te gebruiken (bijvoorbeeld gegevens uit databank Opgroeien).

## **Meer 'outreachend'<sup>3</sup> werken**

Hulpverleners moeten meer van achter hun bureau komen en proactief op het terrein, op vindplaatsen zoals scholen, aan de slag gaan. Zo bereiken ze meer de doelgroep die nu nog te weinig de weg naar hulpverlening vindt.

We moeten het aanbod nog meer binnen de gezinnen krijgen. Er moet hiervoor gezocht worden naar andere werkwijzen, andere vindplaatsen, waardoor nog meer outreachend wordt gewerkt en meer gezinnen worden bereikt.

## **Terug naar de kern van de job**

Ook stellen we vast dat bijna elke professional (uit de sociale sector, uit het onderwijs...) enorm belast is met administratieve taken waardoor ze geen ruimte meer hebben. Dit is ten nadele van het outreachend werken en het aanklampend werken met mensen. Het is cruciaal dat er administratieve ontlasting komt zodat er weer tijd en ruimte is. Dit zou ook vermijden dat bepaalde professionals afhaken omdat ze het gevoel hebben te weinig naar de kern van hun job te kunnen gaan.

## **Betrokkenheid**

We moeten mensen in armoede betrekken zodat we kunnen nagaan wat ze echt nodig hebben. We moeten een platform bieden waar we hen een stem geven. Er is reeds het burgerplatform, maar mensen in armoede komen daar zo goed als niet naartoe. We moeten meer inzetten op het outreachend werken, zodat we hen hiernaartoe kunnen leiden.

## **Inzet van vrijwilligers**

Er is een potentieel aan vrijwilligers dat momenteel nog niet ten volle benut wordt. Denk maar aan de mensen die met pensioen gaan of zijn en die uit een sociale job komen. Deze mensen zouden als vrijwilliger ingezet kunnen worden, bijvoorbeeld in een buddywerking waarbij men op weg gaat met kwetsbare gezinnen. Een cruciale voorwaarde is wel dat deze vrijwilligers ondersteuning krijgen van een lokale vrijwilligerscoördinator.

## **Kennis over armoede vergroten**

Bewustmaking van de samenleving over armoede maakt het verschil. Mensen zonder armoede-ervaring hebben er echter vaak geen voeling mee. Ze weten onvoldoende hoe het is en hoe het voelt om dagdagelijks in armoede te leven. Nochtans is het belangrijk om hier kennis over te hebben, zodat je goed kan handelen en de juiste acties kan opzetten. Daarom moeten we werken aan een mentaliteitswijziging bij mensen zonder armoede-ervaring, zowel professionals als niet-professionals.

---

<sup>3</sup> Outreachend werken betekent dat sociale professionals buiten de muren van hun organisatie gaan werken, in de leefwereld van mensen. Het is een actieve, drempelverlagende manier om contact te leggen met mensen die daar niet altijd zelf om vragen. Outreach speelt zich af op straten en pleinen, in huiskamers of in andere organisaties of instellingen. (Bron: [Outreachend werken | samvzw](#))

We roepen alle partners op om hun kennis te versterken over de armoedeproblematiek en hiermee verder aan de slag te gaan.

Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van een inleefweek armoede voor bijvoorbeeld studenten (via Wakosta?!) maar even goed voor politici, onderwijsmedewerkers, serviceclubleden, ondernemers ... (via het aanbod van Welzijnszorg vzw).

Anderzijds kunnen andere partners ook helpen om het inzicht te vergroten: medewerkers van het sociaal huis kunnen op scholen een vorming geven aan het personeel over armoede en de werking van het OCMW, een ondernemer kan eens een vergadering organiseren in het Sociaal Huis of bij een andere sociale partner, leerkrachten kunnen eens een bezoek brengen aan de sociale kruidenier, ... We dagen iedereen uit om elkaar meer uit te nodigen en meer bij elkaar langs te gaan.

De hogere overheid kan hierbij helpen door bedrijfsleiders een label toe te kennen als ze bijzondere aandacht hebben voor armoede, als dan niet onder hun personeelsleden.

### **Schoolpoort kan een plek van ontmoeting zijn.**

Scholen, leerkrachten en directie hebben een signaalfunctie, maar weten niet altijd hoe ze verder moeten met bepaalde vragen of problemen. Zij moeten ook niet over deze expertise beschikken. Scholen hebben nood aan één contactpersoon waarbij ze bepaalde signalen kunnen neerleggen. Hiervoor zouden bijvoorbeeld brugfiguren ingezet kunnen worden, die neutraal optreden en onafhankelijk staan van de school. Deze brugfiguren kunnen letterlijk en figuurlijk op weg gaan met mensen in armoede, en maken de brug naar de hulpverlening.

Maar scholen en andere partners hebben ook nood aan een casemanager, één iemand die centraal staat en de coördinatie opneemt van het dossier. Hierin kan het verder uitwerken en mee participeren in het samenwerkingsverband Geïntegreerd Breed Onthaal een oplossing bieden.

### **Opvoedings- en leerondersteuning thuis**

Het is zeer waardevol om zoals bij het Koos-project te Zottegem een vrij inloophmoment voor ouders en kinderen te hebben. De combinatie waarbij ouder en kind samen leren is daarbij heel waardevol, aangezien daardoor de ouder versterkt wordt om op termijn het kind zelf te ondersteunen.

### **Materiële steun**

Één van de drempels om niet deel te nemen aan sport of vrije tijd is bijvoorbeeld dat de kledij of de benodigdheden te duur zijn. Een oplossing zou kunnen zijn dat de stad of een andere partner ruilbeurzen organiseert waaraan particulieren, maar even goed jeugdverenigingen en sportclubs kunnen deelnemen.

Het feit dat er een sociale kruidenier is in het sociaal huis is héél positief. Alleen moet grondig nagedacht worden hoe dit duurzaam en efficiënt georganiseerd kan worden, en hoe er voldoende voeding kan verkregen worden. We denken hierbij aan het werken met een label als partner van het Sociaal Huis voor grootwarenhuizen of aan een platform waarop voedseloverschotten gemeld worden. Het Sociaal Huis is ook al op onderzoek geweest bij andere gemeenten om zo het eigen concept bij te sturen.

### **Gezonde voeding stimuleren**

Het Sociaal Huis zou de actie kunnen hernemen waarbij er een kookboek ontwikkeld wordt, samen met de doelgroep. Maar het kookboek zou wel aangepast moeten worden aan de huidige context: verschillende maaltijden (ontbijt, lunch, avondeten), verschillende culturen, tips om energiezuinig en

budgetvriendelijk te koken, eenvoudige taal. Dit kan ook gekoppeld worden aan kookworkshops waarbij men samen kookt en bijleert.

Schoolteams zouden moeten inzetten op een preventief gezondheidsbeleid. Zij worden binnenkort bevraagd door het agentschap Zorg & Gezondheid in samenwerking met het departement Onderwijs over de inzet op preventief gezondheidsbeleid.